

Twee gegevens over de Britse koning George V:

- 1 In 1906 bezocht George, toen nog de Britse kroonprins, India. Na het bezoek schreef hij: "We kunnen de zaken niet laten zoals ze nu zijn. We moeten de inheemse bevolking meer vertrouwen en een groter aandeel in het bestuur geven."
- 2 In 1913 liet George V de maharaja van Bikaner [een Indiase vorst], tijdens een lunch naast koningin Mary zitten. Dit veroorzaakte onrust onder Britse hoogwaardigheidsbekleders.

2p 13 Licht beide gegevens toe door:

- bij gegeven 1 te noemen welke organisatie, die in 1885 was opgericht, paste bij de visie van George V, en
- bij gegeven 2 met een culturele reden een verklaring te geven voor de onrust onder de Britse hoogwaardigheidsbekleders.

Let op: je moet in je antwoord telkens ingaan op het gevraagde gegeven.

Gebruik bron 7.

In 1929 wordt onder leiding van de Amerikaanse zakenman Owen D. Young een plan aangenomen over een aanpassing van de herstelbetalingen die Duitsland na de Eerste Wereldoorlog moet betalen. In het Young-plan wordt afgesproken dat de herstelbetalingen lager worden én dat Duitsland zou moeten betalen tot 1988.

3p 14 Licht de gebeurtenissen rondom de herstelbetalingen toe door:

- zonder bron het eerdere Amerikaanse plan te noemen dat de Duitse moeilijkheden rondom de herstelbetalingen moet oplossen, en
- de boodschap te noemen die met het affiche wordt weergegeven over het Young-plan, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 8.

Een medewerker van de Duitse inlichtingendienst maakt deze foto van gearresteerde onderduikers. Het Nederlandse verzet laat in het geheim een extra afdruk maken van deze foto, die pas na de bevrijding openbaar wordt gemaakt.

Je besluit dat dit één van de foto's is die je wilt gebruiken in je onderzoek naar de Jodenvervolging tijdens de Duitse bezetting.

3p 15 Leg je beslissing uit door:

- vanuit de achtergrond van de fotograaf aan te geven dat je de foto **wel** betrouwbaar vindt voor je onderzoek, en
- een argument te geven voor de noodzaak van het selecteren van meer foto's voor je onderzoek naar de Jodenvervolging, en
- aan te geven met welk doel het Nederlandse verzet een afdruk van deze foto liet maken.

In 1945-1946 openden de Amerikanen in Duitsland op verschillende plaatsen *Amerika Häuser*. Hier konden Duitse burgers Amerikaanse kranten lezen, Amerikaanse boeken lenen en Amerikaanse bioscoopjournaals bekijken.

De Amerikanen gingen er vanuit dat de *Amerika Häuser* anti-Amerikaanse gevoelens in Duitsland konden tegengegaan **en** bij konden dragen aan het wegnemen van nazi-ideeën onder Duitse burgers.

2p 16 Licht dit toe door:

- een verklaring te geven voor de anti-Amerikaanse gevoelens in Duitsland in 1945, en
- de redenering weer te geven dat de *Amerika Häuser* konden bijdragen aan het wegnemen van nazi-ideeën onder Duitse burgers.

Twee gegevens over het *Amerika Haus* (zie vraag 16) in de Amerikaanse zone van Berlijn:

- 1 In 1948-1949 nam de groep Berlijnse bezoekers toe. Ze kwamen vooral af op de getoonde bioscoopjournaals.
- 2 In 1961 werd besloten dat Berlijnse burgers geleende boeken ook via de post mochten terugsturen, om ervoor te zorgen dat alle boeken terug zouden komen.

2p 17 Geef een verklaring:

- met een gebeurtenis uit 1948 voor de behoefte van Berlijners aan nieuwsberichten, en
- met een gebeurtenis uit 1961 voor het besluit dat boeken via de post mochten worden teruggestuurd.

Let op: je moet na het noemen van een gebeurtenis een uitleg geven.

In 1952 sprak koningin Juliana het Amerikaanse parlement toe. Ze pleitte hierin voor wereldvrede en zei dat "de mensheid één zou moeten zijn". Nederlandse politici en diplomaten hadden zich vooraf tegen de inhoud van de toespraak verzet. Zij waren bang dat Juliana de goede relatie met de Verenigde Staten op het spel zette.

3p 18 Leg de speech en het verzet tegen de inhoud daarvan uit door:

- het Amerikaanse economische programma te noemen waarvan Nederland tot 1952 profiteerde, en
- met een kenmerkend aspect van de tweede helft van de twintigste eeuw te verklaren dat de inhoud van de toespraak van Juliana als opmerkelijk werd gezien, en
- een verklaring te geven voor de vrees van de Nederlandse politici dat de toespraak de relatie met de Verenigde Staten op het spel zette.

Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.

Een geschiedenis:

De Nederlander Harm Dost werd in 1975 in de BRD gearresteerd en veroordeeld tot een gevangenisstraf omdat hij in zijn coffeeshop in Arnhem softdrugs verkocht aan Duitse staatsburgers. De voorzitter van een actiecomité dat zich inzette voor de vrijlating van Dost zei: "Wat staat ons te wachten als West-Duitsland meent de morele orde in Europa te moeten handhaven? Een land waarvan wij dat het laatste verwachten is Duitsland."

2p 19 Licht deze geschiedenis toe door:

- aan te geven welk verschil in beleid tussen Nederland en Duitsland de veroordeling van Harm Dost in Duitsland verklaart, en
- met een kenmerkend aspect uit de twintigste eeuw een verklaring te geven voor de kritiek van de voorzitter van het actiecomité.

Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.

Gebruik bron 9.

3p 20 Licht het verhaal van Paul West toe door:

- met bron aan te geven welk doel de regering wil bereiken met de indoctrinatie van leerlingen in de klas van Paul West, en
- met een verwijzing naar de bron aan te tonen **of** deze poging tot indoctrinatie succesvol is, en
- zonder bron het West-Duitse beleid te noemen dat eraan bijdraagt dat in de jaren 1970 burgers uit de DDR vaker toestemming krijgen om naar de BRD te vertrekken.

Gebruik bron 10.

Een bewering: de 'Pan-Europese Picknick' is een test.

3p 21 Geef een argument voor deze bewering door:

- de kern te noemen van de Brezjnevdocrine, en
- met de bron aan te tonen dat met de picknick wordt getest of de Sovjet-Unie de Brezjnevdocrine heeft losgelaten, en
- de gebeurtenis te noemen die mede dankzij deze Pan-Europese Picknick plaatsvindt in november 1989.

Gebruik bron 11.

Behrendt geeft in deze tekening een mening weer over de val van Srebrenica.

2p 22 Geef aan welke mening Behrendt weergeeft, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 12.

Je beweert dat de actiegroep *Pak Mokum terug* overeenkomsten vertoont met verschillende bewegingen uit het verleden.

3p 23 Ondersteun je bewering door:

- aan te geven met welke jongerenbeweging uit de jaren 1980 de opvattingen van *Pak Mokum terug* overeenkomen, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron, en
- met de oproep van *Pak Mokum terug* aan te tonen dat er polarisatie plaatsvindt in Nederland na 2000.

In 1916 werd de luchthaven Schiphol geopend. Hieronder staan vier gegevens uit de geschiedenis van Schiphol, in willekeurige volgorde:

- 1 In één jaar keken meer dan een miljoen betalende dagjesmensen naar het stijgen en landen van vliegtuigen, als uitje voor een dag. Het was een belangrijke inkomstenbron voor Schiphol.
- 2 Om het mogelijk te maken dat burgers van de Europese Unie niet langer werden gecontroleerd door de douane, liet Schiphol speciale terminals bouwen.
- 3 Schiphol voerde extra strenge veiligheidscontroles in, waarbij niet langer steekproeven werden genomen maar alle passagiers en hun bagage digitaal werden gescand.
- 4 Schiphol werd met meer dan 1600 bommen gebombardeerd door Amerikaanse vliegtuigen.

Deze gegevens (1 tot en met 4) passen bij gebeurtenissen uit de twintigste eeuw. Hieronder staan vijf gebeurtenissen in chronologische volgorde:

- a De Duitse bezetting van Nederland.
- b Het ontstaan van een welvaartsstaat.
- c Het sluiten van het Verdrag van Maastricht.
- d Het sluiten van het Verdrag van Schengen.
- e De terroristische aanslagen van 11 september 2001.

2p 24 Geef per gegeven aan welke gebeurtenis daar het best bij past. Noteer alleen de cijfers en de daarbij passende letters.

Let op: er blijft één gebeurtenis over.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.